

„ Jeśli szanujemy dziecko i podążamy za jego możliwościami

to może ono zrobić więcej,

niż od niego oczekujemy, a wszystko co dziecko potrafi

–nauczycielowi zrobić nie wolno”

Helen Parkhurst

Plan daltoński polega na metodzie indywidualnej pracy uczniów, a więc zrywa z tradycyjnym sztywnym klasowo lekcyjnym systemem nauczania. Twórczynią tego systemu jest amerykańska nauczycielka **Helena Parkhurst (1887-1957)**, która przedstawiła swą koncepcję w książce pt. „Wykształcenie wg planu daltońskiego”. Plan daltoński zyskał popularność, dlatego, że umożliwił dostosowanie tempa nauki do rzeczywistych możliwości ucznia, wdrażał dziecko do polegania na sobie, budził inicjatywę i samodzielność, zarówno w działaniu jak i myśleniu, wyrabiał poczucie odpowiedzialności za wykonanie podjętego zadania, zmuszał do poszukiwania najlepszych i najprostszych metod pracy.

WOLNOŚĆ, SAMODZIELNOŚĆ I WSPÓŁPRACA - koncepcja planu daltońskiego

Wolność - dziecko ma prawo wyboru, główna motywacja do działania powinna wynikać z jego indywidualnych potrzeb, nauczyciel nie może stosować przymusu, wychowanek sam decyduje o sposobach wykonania postawionego zadania (kolejności i czasie).

Samodzielność - dziecko na podstawie wskazówek nauczyciela stara się rozwiązać postawiony problem, szuka także własnych źródeł wiedzy, traktuje nauczyciela jako partnera, od którego może uzyskać wskazówkę, podyskutować.

Współpraca - w wieku przedszkolnym jest to bardzo trudne, ale jest ważną umiejętnością, którą u dziecka powinno się rozwijać od najmłodszych lat. Praktyka oraz badania pokazują, że tłumaczenie przez rówieśnika jest czasami bardziej skuteczne niż polecenia nauczyciela. Jednakże to nie jest intencją edukacji daltońskiej, by tylko dziecko miało być pomocnikiem innych dzieci. Współpraca, jako pedagogiczny czynnik jest możliwa w prawie każdej zabawie i dziedzinie nauczania.

Elementy Planu Daltońskiego wprowadzone w I semestrze 2016/2017

Zegar daltoński

Dzieci lubią jasne i zrozumiałe zasady, zwłaszcza jeśli mają do nich wgląd i mogą sami się kontrolować. Czasomierz jest pomocnym narzędziem do organizacji czasu pracy dziecka. Zegar ma specjalną tarczę i mechanizm zegara, który pozwala zilustrować dzieciom przedział czasowy: 5, 10, 15 i 30 minutowy, spełnia on swoją rolę przy wyznaczaniu czasu na

wykonanie zadań, spożywanie posiłków, na zabawę, sprzątanie. Bardzo istotną rolę spełnia w czasie wolnym, kiedy dzieci mają czas na zabawę swobodną, obserwując ruchy wskazówek widzą, że czas ten się kończy.

Sygnalizator

Czasami zdarza się, że dzieci przy pracy ponoszą emocje i rozmawiają zbyt głośno. . Sygnalizator służy nauczycielowi w niewerbalnej komunikacji z dziećmi. Pozwala w widoczny sposób (za pomocą obręczy) zaznaczyć formę aktywności dzieci podczas zajęć. Najpierw ustaliliśmy z dziećmi zasady jego działania, by wiedziały czemu ma on służyć. Poszczególne kolory stanowią pewnego rodzaju kod: i tak czerwony – dziecko pracuje samodzielnie w ciszy, żółty – dzieci pracują w parach lub w grupach, a jeżeli wcześniej miało jakieś pytanie lub zadanie, którego nie było w stanie rozwiązać mogło w tym czasie zapytać kolegów, zielony – teraz to czas kiedy dziecko ma możliwość pracy z nauczycielem.

Plan dnia

Każde dziecko musi się czuć bezpiecznie w przedszkolu, aby chciało tam chętnie chodzić. Przewidywalność działań daje takie bezpieczeństwo. Dlatego przygotowaliśmy rysunki przedstawiające czynności w ciągu dnia, np. poszczególne posiłki, zajęcia dydaktyczne, zabawy na świeżym powietrzu. Plan dnia umieszczony jest na tablicy wykonanej przez jednego z rodziców. Wyznaczane co tydzień dziecko (pomocna dłoń) samo pilnuje porządku dnia, co w konsekwencji rozbudza u dzieci poczucie odpowiedzialności. Wystarczy, że spojrzymy na ścianę, na której jest zawieszony plan, a już wiemy co czeka nas za chwilę.

Dyżury

Wdrażając dzieci do dbania o porządek w sali, jadalni, łazience, szatni i na podwórku wyznaczamy parę dyżurnych, odpowiedzialnych danego tygodnia za ład w poszczególnych „strefach” tj. jadalni, bawialni, łazience, szatni, podwórku. Rozdzielając obowiązki dbamy, aby każdy otrzymał zadanie do wykonania i czuł się odpowiedzialny za dbanie o nasze otoczenie i wspólną własność. Aby usystematyzować rozdział zadań i pomóc dzieciom w organizacji pracy, przygotowaliśmy specjalną tablicę prezentującą wszystkie dyżury i osoby odpowiedzialne za ich wykonanie. Na początku każdego tygodnia rozdzielamy dyżury, umieszczając wizerunek dziecka przy konkretnym „strefie”. Dzięki temu wiadomo, kto i za co jest odpowiedzialny w danym tygodniu.

Pomocna dłoń

Oprócz dyżurnych zmieniających się co tydzień, wyznaczamy jedno dziecko, które w danym tygodniu pełni funkcję naszych pomocników / prawych rąk. Odpowiedzialni są oni m.in. za zastępowanie nieobecnych dyżurnych, zmianę planu dnia, pilnowanie prawidłowego wypełniania przez dyżurnych swoich obowiązków czy pomoc nauczycielowi lub innemu koledze / koleżance z grupy.

Kalendarz urodzin

Na ten dzień czekamy cały rok, dlatego musi być on wyjątkowy ... także w przedszkolu. Dziecko, które obchodzi urodziny może założyć specjalny urodzinowy kapelusz, koledzy i koleżanki składają mu życzenia i śpiewają „sto lat”, a solenizant częstuje wszystkie dzieci smakołykami. Dzięki temu każdy może poczuć się ważny w tym wyjątkowym dniu. Na tablicy, na urodzinowych muffinkach są kolorowe, imienne świecezki dzieci, które obchodzą swoje urodziny w danym miesiącu. Korzystanie z kalendarza urodzin przez dzieci, pozwala im na utrwalenie nazw pór roku i jego miesięcy. A także zapamiętanie kiedy koleżanka/kolega z grupy obchodzi urodziny.

Obecność

Rano po wejściu do sali, dzieci „logują się” w przedszkolu, umieszczając swoje zdjęcie w okienku budynku przedszkolnego umieszczonego na magnetycznej tablicy. Natomiast po południu, gdy przedszkolaki wychodzą już do domu, przed opuszczeniem sali „wylogowują się” z przedszkola zdejmując swoje zdjęcie poza budynek przedszkola. Dzięki tej czynności dzieci uczą się odpowiedzialności i obowiązkowości.

Instruktarz obrazkowy

W łazience i szatni znajdują się także specjalne „instrukcje czynnościowe” dla dzieci. Są to przedstawione w sposób graficzny kolejności czynności mycia dłoni, sznurowania butów. Taki sposób organizacji umożliwia dzieciom sprawne działanie, zapewnia porządek, stosowanie się do wypracowanych, sprawdzonych wzorów.

Elementy Planu Daltońskiego zaplanowane na II semestr 2016/2017

- Współpraca w parach
- Kolorowe dni tygodnia
- Tablica „Już potrafię”
- Tablica emocji
- Tablica zadań

Bibliografia:

- <http://www.plandaltonski.pl/publikacje/66-helen-parkhurst-geducation-on-dalton-planq-1922>
- <http://www.pcdzn.edu.pl/publikacje/Przedszkole/dalton.pdf>
- Juljańska A., Kwella M., Szymańska K., *„Pomocnik nauczyciela, sprawdzone pomysły na zmotywowanie i zorganizowanie Twojej klasy”*, Łódź 2011